

Policy för delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Dokumenttyp:	Policy
Beslutad av:	Kommunfullmäktige (2021-09-15 § 137)
Gäller för:	Alla verksamheter inom kommunkoncernen
Giltig fr.o.m.:	2021-09-16
Dokumentansvarig:	Utvecklingsstrateg, Kommunledningsförvaltningen
Senast reviderad:	2021-09-16 (Kommunfullmäktige § 137)
Senast granskad:	2021-09-16

Innehåll

<u>Inledning</u>	4
<u>Syfte</u>	4
<u>Nuläge</u>	4
<u>FN-konventionen</u>	5
<u>FN-konventionens allmänna principer i artikel 3 är:</u>	6
<u>Programmets struktur</u>	6
<u>Målområden i programmet:</u>	6
<u>Mål och delmål</u>	8
<u>Demokrati och inflytande</u>	8
<u>Övergripande mål</u>	8
<u>Prioriterade delmål</u>	8
<u>Bemötande och kompetens</u>	8
<u>Övergripande mål</u>	8
<u>Prioriterade delmål</u>	9
<u>Information och kommunikation</u>	9
<u>Övergripande mål</u>	9
<u>Prioriterade delmål</u>	9
<u>Fysisk tillgänglighet</u>	9
<u>Övergripande mål</u>	9
<u>Prioriterade delmål</u>	9
<u>Utbildning</u>	10
<u>Övergripande mål</u>	10
<u>Prioriterade delmål</u>	10
<u>Arbete och sysselsättning</u>	10
<u>Övergripande mål</u>	10
<u>Prioriterade delmål</u>	11
<u>Bostad</u>	11
<u>Övergripande mål</u>	11
<u>Prioriterade delmål</u>	11
<u>Vardags-och familjeliv</u>	11
<u>Övergripande mål</u>	11

<u>Prioriterade delmål</u>	11
<u>Kultur, fritid, idrott och hälsa</u>	12
<u>Övergripande mål</u>	12
<u>Prioriterade delmål</u>	12
<u>Ansvar, uppföljning och revidering av programmet</u>	13
<u>Definitioner</u>	14
<u>Funktionsnedsättning</u>	14
<u>Funktionshinder</u>	14
<u>Tillgänglighet och delaktighet</u>	14
<u>Diskriminering på grund av funktionsnedsättning</u>	15
<u>Kommunikation</u>	15
<u>Lärmiljö</u>	15
<u>Närstående</u>	15

Inledning

Sverige ställde sig bakom den av FN antagna konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning år 2008. På en lokal nivå innebär det att Vetlanda kommuns verksamheter ska vara tillgängliga för alla människor. Idag finns det strukturella hinder som utestänger människor med funktionsnedsättningar från att delta i samhället på lika villkor som andra.

Som ett led i arbetet med att Vetlanda ska upplevas som lättbott och vänligt och är en **hållbar** kommun och plats som ger trygghet och framtidstro, har Vetlanda kommun tillsammans med kommunens råd för funktionshindrade arbetat fram ett funktionshinderpolitiskt program. Frågor om funktionshinder är tvärssektoriella och berör samtliga verksamheter inom kommunen. För att programmet ska kunna förverkligas ute i kommunens verksamheter behöver handlingsplaner upprättas hos ansvariga nämnder och bolagsstyrelser inom kommunen.

2017 antog riksdagen ett nytt nationellt mål och en ny inriktning för funktionshinderpolitiken som utgår från FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

2018 fastställde Regeringen en handlingsplan för 2018–2020 års arbete med Agenda 2030. Agenda 2030 innehåller 17 globala mål för hållbar utveckling. Enligt Agenda 2030 ska undertecknande stater bedriva ett hållbarhetsarbete som tar hänsyn till levnadsvillkoren för personer med funktionsnedsättning.

Syfte

Programmet anger inriktningen för kommunens förhållningssätt för att personer med funktionsnedsättning ska kunna känna en delaktighet i samhället och anger övergripande hur kommunen ska planera och arbeta med frågorna.

Programmet tydliggör kommunledningens viljeinriktning och engagemang i frågor som berör personer med funktionsnedsättning. Den syftar också till att förstärka profilen av Vetlanda som en attraktiv kommun där människor och företag växer och är en plats dit människor och företag söker sig, utvecklas, trivs och stannar.

Nuläge

Kommunfullmäktige antog 2001-12-19 § 154 en **handikapplan för Vetlanda kommun**. Det är en plan för alla nämnder och förvaltningar. Planen från 2001 redovisar kommunens allmänna policy i handikappfrågor och har varit en utgångspunkt för en kontinuerlig process som skall leda till bättre villkor för personer med funktionsnedsättning i Vetlanda kommun. Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning ersätter planen från 2001.

Det finns ett kommunalt råd för funktionshindrade i Vetlanda för diskussion och information om frågor som rör funktionshindrade, till exempel tillgänglighet. Det kommunala rådet ska

- verka för att funktionshindrade personers behov beaktas i alla verksamheter i Vetlanda kommun
- ge utlåtanden angående planering, beslut och verkställande i ärenden som berör rörelsehindrade personer
- öka medmänniskornas medvetenhet om funktionshinder
- öka beslutsfattarnas kunskap i frågor som berör personer med funktionsnedsättning.

I rådet ingår representanter från Vetlanda kommun och företrädare för olika handikapporganisationer.

Kommunens nämnder som är representerade i rådet är

- Vård- och omsorgsnämnden
- Tekniska nämnden
- Barn- och utbildningsnämnden
- Kommunstyrelsen

Organisationer som är representerade i rådet under mandatperioden är

- FUB - För barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning
- Neuroförbundet - Neurologiska sjukdomar
- HRF - Hörselskadades riksförbund
- Diabetesföreningen - Diabetes
- Attention - Personer med neuropsykiatriska funktionshinder
- RTP - Personskadeförbundet (förvärvade skador till följd av trafik, olycksfall eller polio) (Vakant)
- PSO - Psoriasisförbundet
- DHR - Förbundet för ett samhälle utan rörelsehinder
- SRF - Synskadades riksförbund

FN-konventionen

FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning tillhör FN:s centrala konventioner om mänskliga rättigheter och har fokus på icke-diskriminering. Konventionen listar nödvändiga åtgärder för att personer med funktionsnedsättning ska kunna ta del av såväl medborgerliga, politiska, ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter på samma villkor som andra.

FN-konventionens allmänna principer i artikel 3 är:

- a) respekt för inneboende värde, individuellt självbestämmande, innefattande frihet att göra egna val samt enskilda personers oberoende,
- b) icke-diskriminering,
- c) fullständig och faktiskt deltagande och inkludering i samhället,
- d) respekt för olikheter och acceptering av personer med funktionsnedsättning som en del av den mänskliga mångfalden och mänskligheten, e) lika möjligheter,
- f) tillgänglighet,
- g) jämställdhet mellan kvinnor och män,
- h) respekt för den fortlöpande utvecklingen av förmågorna hos barn med funktionsnedsättning och respekt för funktionsnedsatta barns rätt att bevara sin identitet.

Programmets struktur

Det funktionshinderpolitiska programmet är ett aktiverande dokument som beskriver den politiska strategin för funktionshinderpolitiken i Vetlanda kommun. Programmet gäller i alla kommunens verksamheter och bolag. Programmet ska användas i arbetet med att förbättra och utveckla tillgänglighet och delaktighet i kommunen för ökad trygghet, delaktighet och självständighet.

De övergripande målen i programmet är konsekvenser av vad som ska uppnås för att öka tillgängligheten och delaktigheten i Vetlanda. Delmålen är exempel på prioriterade områden att arbeta med för att uppnå de övergripande målen.

Programmet ska fungera som underlag till Mål och budget samt för nämndernas verksamhetsplaner och bolagsstyrelsernas affärsplaner. Det ska tydligt framkomma i planerna hur antagna mål och delmål ska uppnås. Programmets prioriterade målområden utgår från FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Kvinnor, barn och äldre är en särskilt utsatt grupp bland personer med funktionsnedsättning, vilket konstateras och erkänns i FN-konventionen. Därför ska perspektiven kring barn, äldre och jämställdhet särskilt präglade och genomsyra alla delar av Vetlanda kommuns funktionshinderpolitiska arbete.

Målområden i programmet:

Kommunen har tagit fram tre riktningar till år 2030 som ska visa vad vi behöver prioritera på väg till visionen.

- Den attraktiva kommunen
- Den hållbart växande kommunen

- Den nytänkande kommunen

Målområdena ska ses som ett komplement till kommunens vision och riktningar.

- Demokrati och inflytande
- Bemötande och kompetens
- Information och kommunikation
- Fysisk tillgänglighet
- Utbildning
- Arbete och sysselsättning
- Bostad
- Vardags- och familjeliv
- Kultur, fritid, idrott och hälsa

Mål och delmål

Demokrati och inflytande

Övergripande mål

- Medborgare med funktionsnedsättning ges samma makt över sina liv som övriga medborgare Vetlanda, detta ska även beaktas ur barns perspektiv.
- Alla oavsett funktionsnedsättning, ska ha möjlighet att ta del av information och föra fram sina synpunkter i Vetlanda kommun.

Prioriterade delmål

- Metoder för brukarinflytande ska utvecklas och användas.
- Strukturer och system för brukarinflytande ska skapas och användas.
- Personer med funktionsnedsättning och brukarorganisationernas erfarenheter och kunskaper ska tas till vara vid exempelvis utbildningar och inför strategiska beslut.
- Återkommande dialoger och samverkan ska ske mellan företrädare för Vetlanda kommun, brukare, närstående och brukarorganisationer.
- En konsekvensanalys kring tillgänglighet och delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning ska göras och dokumenteras i underlagen inför politiska beslut.
- Alla medborgare ska garanteras delaktighet och tillgänglighet vid allmänna val.

FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, artikel 9, 12, 13,19, 21, 24 och 29.

Bemötande och kompetens

Övergripande mål

- Alla personer ska, oavsett funktionsnedsättning, bemötas med kunskap och respekt av medarbetare i kommunens samtliga verksamheter.
- Alla personer ska, oavsett funktionsnedsättning, ha reella möjligheter att bestämma i frågor som gäller dem.
- Alla personer ska, oavsett funktionshinder erbjudas personcentrerat och samordnat stöd.

- Vetlanda kommun ska i samverkan med andra myndigheter arbeta för att förebygga att personer med funktionsnedsättning faller i organisatoriska mellanrum.

Prioriterade delmål

- Relevant kompetens ska säkerställas hos medarbetare vars arbete berör personer med funktionsnedsättning.
- Kompetensutveckling kring tillgänglighet och delaktighet ska utgå från ett brukarperspektiv.
- Utbildning i bemötande och värdegrundsfrågor rörande personer med funktionsnedsättning ska erbjudas förtroendevalda.

FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning artikel 8, 17, 19 och 24.

Information och kommunikation

Övergripande mål

- I Vetlanda ska alla kunna ta del av information och kommunicera utifrån sina förutsättningar.

Prioriterade delmål

- Alla ska ges förutsättningar till att använda och utveckla sin kommunikativa förmåga.
- Alla kommunala verksamheter ska arbeta för att informera på ett sätt som når alla oavsett funktionsnedsättning.

FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning artikel 9, 19, 21 och 29.

Fysisk tillgänglighet

Övergripande mål

- Alla ska tryggt kunna förflytta sig, vistas i och använda Vetlanda kommuns inne- och utemiljö.

Prioriterade delmål

- Tillgängligheten ska öka i offentliga lokaler.

- Resor med färdtjänst och andra samhällsbetalda resor som såsom skolskjuts ska vara trygga, pålitliga och ändamålsenliga för den enskilde.
- Vid utformning av offentliga utemiljöer ska grupper med särskilda behov särskilt beaktas.
- Kollektivtrafiken bör utvecklas och kommunen ska verka för en förbättrad tätortstrafik i form av linjedragning och turtäthet samt verka för att utveckla närtrafiken på landsbygden.

FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning artikel 9,19, 20 och 30.

Utbildning

Övergripande mål

- Alla barn, unga och vuxna kan delta i utbildning och få det stöd som behövs för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna nå så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Prioriterade delmål

- Lärmiljön är utformad så att alla kan delta oavsett funktionsnedsättning.
- Lärmiljön är tillgänglig för vårdnadshavare och besökare.
- Möten mellan elever från olika skolformer främjas i syfte att ta vara på allas olika förmågor och se olikheter som en tillgång.

FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning artikel, 7, 8, 9, 24 och 26.

Arbete och sysselsättning

Övergripande mål

- Allas arbetsförmåga ska tas tillvara.
- Vetlanda kommun ska vara ett föredöme som arbetsgivare och även verka för att privata arbetsgivare tar sitt ansvar så att personer med funktionsnedsättning kan finna, få och behålla ett arbete.
- Vetlanda kommun ska stärka möjligheten till meningsfull sysselsättning för personer vars funktionsnedsättning försvårar ett ordinarie arbete.

Prioriterade delmål

- Möjligheterna till anpassade arbetsuppgifter och arbetstider ska öka för att alla ska kunna arbeta efter sin förmåga.
- Möjligheter till anpassade eller alternativa arbetsplatser ska öka.
- Tillgången till praktikplatser för personer med funktionsnedsättning, exempelvis gymnasiesärskolans elever, ska öka.

FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning artikel 19, 26 och 27.

Bostad

Övergripande mål

- Alla ska ha och kunna leva i en bostad som är anpassad efter individens behov.

Prioriterade delmål

- Tillgängligheten och användbarheten av nyproducerade bostäder ska säkerställas av Vetlanda kommun.
- Möjligheten att välja sin bostad och att flytta ska öka för personer som på grund av sin funktionsnedsättning har beslut om särskilt boende.
- Vetlanda kommun ska utreda alternativa lösningar i syfte att säkerställa att en funktionsnedsättning inte innebär ökade boendekostnader för den enskilde.
- Skyddade boenden ska vara tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.

FN-konventionen artikel 6, 9, 16, 19, 28.

Vardags-och familjeliv

Övergripande mål

- Alla personer med funktionsnedsättning och deras närstående ska ges det stöd som behövs för ett välfungerande vardags- och familjeliv.

Prioriterade delmål

- Personer med funktionsnedsättning ska ges det stöd och råd som behövs för att efter önskemål leva ett så självständigt liv som möjligt med respekt för privatlivet.
- Barn med funktionsnedsättning och deras familjer ska ges stöd och insatser så att barnet upplever samma rättigheter och friheter som andra barn.

- Samordning av insatser till familjer med barn med omfattande funktionsnedsättningar ska utökas och förbättras.

FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, artikel 8, 17, 19, 22, 23 och 28. ver samma rättigheter och friheter som andra barn.

Kultur, fritid, idrott och hälsa

Övergripande mål

- Alla ska ges förutsättningar att delta i och tillgodogöra sig kulturliv, fritidsverksamhet, idrott och hälsofrämjande aktiviteter.

Prioriterade delmål

- Den fysiska tillgängligheten i Vetlandas kulturutbud ska öka.
- Fritidsgårdar och lekplatser ska vara tillgängliga för alla barn och ungdomar.
- Utbudet av och tillgängligheten till olika friluftsför- och motionsalternativ för personer med funktionsnedsättning ska öka.
- Föreningar, och i den mån kommunallagen tillåter det, privata aktörer som erbjuder anpassade motions- eller kulturaktiviteter ska erbjudas stöd och utbildning.

FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning artikel 19, 25, 26, 28 och 30

Ansvar, uppföljning och revidering av programmet

Kommunstyrelsen är dokumentansvarig för det funktionshinderpolitiska programmet och har därmed det övergripande ansvaret för uppföljning och utvärdering av programmet. Programmet fungerar som underlag till Mål och budget samt för nämndernas verksamhetsplaner och bolagsstyrelsernas affärsplaner. Det ska tydligt framkomma i förvaltningarnas och bolagens verksamhets-/affärsplaner hur antagna mål och delmål ska uppnås. Alla nämnder och bolag ska årligen redovisa resultatet av sitt arbete med att uppfylla de uppställda målen till kommunstyrelsen.

Handikapporganisationernas kunskaper och erfarenheter är viktiga för att Vetlanda ska vara en kommun för alla. Det kommunala rådet kan därför med fördel genomföra systematiska uppföljningar genom att bjuda in verksamhetsansvariga för att redovisa årligen vilka aktiviteter som genomförs för att uppfylla mål och delmål i programmet.

Programmet gäller tillsvidare och revideras vid behov. När uppföljning av programmet genomförs ska underlag från respektive nämnd och bolagsstyrelser beaktas.

Definitioner

Vetlanda kommun använder sig av Socialstyrelsens definitioner av begreppen funktionsnedsättning och funktionshinder. Vetlanda kommun följer även Socialstyrelsens råd om användandet av termen handikapp. Handikapp som term bör enligt Socialstyrelsen undvikas.

Begreppet bör endast användas i sammansatta ord som till exempel handikappolitik och handikappforskning. Begreppen funktionsnedsättning och funktionshinder är under utveckling och kan komma att ändras. I samhällsdebatten används ibland begreppet funktionsvariation.

Vetlanda kommun har dock valt att använda de begrepp som Socialstyrelsen definierat och följer utvecklingen dessa.

Funktionsnedsättning

Nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga. En funktionsnedsättning uppstår till följd av en medfödd eller förvärvad skada. Sådana skador, tillstånd eller sjukdomar kan vara av bestående eller övergående natur. (Socialstyrelsen 2013) Oavsett vilka funktionsnedsättningar en person har är det människan som är centrum. På samma sätt som en patient inte är sin sjukdom, eller att en person inte är sin hud- eller hårfärg, är inte heller en person sin funktionsnedsättning.

Funktionshinder

Funktionshinder betydde tidigare samma sak som ordet funktionsnedsättning men definieras numera av Socialstyrelsen som den: "begränsning som en funktionsnedsättning innebär för en person i relation till omgivningen. Det handlar framförallt om bristande tillgänglighet i omgivningen". (Socialstyrelsen 2013). Genom att använda begreppet funktionshinder på ett entydigt sätt beskrivs miljöns betydelse i vid mening för de svårigheter som personer med funktionsnedsättning kan möta. Ett hinder beror inte på en persons funktionsförmågor utan på att delaktigheten inskränks genom en otillgänglig omgivning.

Tillgänglighet och delaktighet

Tillgänglighet är en förutsättning för delaktighet. Grundtanken med tillgänglighet är att utforma samhället så att alla kan delta på lika villkor – oavsett funktionsförmåga. Detta gäller både inne- och utemiljö. Utöver den fysiska miljön ska också verksamhetens utformning vara tillgängliga och skapa förutsättningar för delaktighet. (Myndigheten för delaktighet 2015)

Diskriminering på grund av funktionsnedsättning

”Diskriminering på grund av funktionsnedsättning” betyder varje åtskillnad, undantag eller inskränkning på grund av funktionsnedsättning som har till syfte eller verkan att inskränka eller omintetgöra erkännande, åtnjutande eller utövande på lika villkor som andra av alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter på det politiska, ekonomiska, sociala, kulturella och civila området eller på andra områden. Det omfattar alla former av diskriminering, inklusive underlåtenhet att göra skälig anpassning. (FN-konventionen Artikel 2)

Kommunikation

”Kommunikation” innefattar bland annat språk, textning, punktskrift, taktill kommunikation, storstil, tillgängliga multimedier, kompletterande och alternativa former, medel och format för kommunikation baserade på textstöd, uppläst text, lättläst språk och mänskligt tal, samt tillgänglig informations- och kommunikationsteknik. (FN-konventionen artikel 2) Vid sidan om detta är även teckenspråk ett etablerat sätt att kommunicera.

Lärmiljö

Innefattar den psykosociala och fysiska miljö som utbildning sker i. Fysisk lärmiljö kan exempelvis bestå i en skolgård, ett museum, klassrum eller matsal. Den psykosociala lärmiljön kan exempelvis bestå i samspelet mellan elever, lärare och vårdnadshavare (Skolverket 2016). Brister i den psykosociala lärmiljön kan skapa otrygghet, stress eller liknande.

Närstående

”Person som den enskilde anser sig ha en nära relation till” (Socialstyrelsen 2016)